



Π.3.2.1 *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

**Νεοελληνική Γλώσσα**

**Γ΄ Γυμνασίου**

**Τίτλος:**

**«Προετοιμασία εκδήλωσης για τη 17η Νοέμβρη:**

**Τα χρόνια της Χούντας στην Αθήνα»**

**ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ**



**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

**Θεσσαλονίκη 2013**



## ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: [centre@komvos.edu.gr](mailto:centre@komvos.edu.gr)



## **Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ**

### ***Τίτλος***

Προετοιμασία εκδήλωσης για τη 17η Νοέμβρη: Τα χρόνια της χούντας στην Αθήνα

### ***Δημιουργός***

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

### ***Διδακτικό αντικείμενο***

Νεοελληνική Γλώσσα

### ***(Προτεινόμενη) Τάξη***

Γ΄ Γυμνασίου

### ***Χρονολογία***

Οκτώβριος 2013

### ***Διδακτική/θεματική ενότητα***

Άτυπη πρακτική γραμματισμού, δεν αντλεί από τα σχολικά βιβλία.

### ***Διαθεματικό***

Ναι

### ***Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα***

Τοπική Ιστορία (βλ. Λεοντσίνας & Ρεπούση 2001) και άτυπες πρακτικές εκπαίδευσης (σχολικές γιορτές).

### ***Χρονική διάρκεια***

10 διδακτικές ώρες, αν το τμήμα είναι εξοικειωμένο με τα λογισμικά και τη συνεργατική γραφή δια ζώσης και μέσω wiki.

### ***Χώρος***



Η σχολική αίθουσα με τον διαδραστικό πίνακα (ή αίθουσα με υπολογιστή και βιντεοπροβολέα), το εργαστήριο πληροφορικής καθώς και ο διαδικτυακός χώρος του wiki του τμήματος, όπου θα προεκτείνεται η συνεργασία των ομάδων μετά τη λήξη του σχολικού ωραρίου.

### ***Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή***

Ο/Η εκπαιδευτικός θα διευκολυνθεί αν είναι ήδη εξοικειωμένος/η με την εργασία σε ομάδες, με τη δημιουργία διαδικτυακής μαθησιακής κοινότητας με την πλατφόρμα wiki, με τη χρήση του διαδικτύου για άντληση υλικού, με τα λογισμικά επεξεργασίας κειμένου, παρουσίασης και μοντάζ ψηφιακών βίντεο. Επίσης, το project θα ολοκληρωθεί γρηγορότερα, αν και οι μαθητές/τριες είναι εξοικειωμένοι/ες με τις παραπάνω διδακτικές μεθόδους και εργαλεία.

### ***Εφαρμογή στην τάξη***

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

### ***Το σενάριο στηρίζεται***

—

### ***Το σενάριο αντλεί***

—

## **B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Το σενάριο αποτελεί μια πρόταση για την ουσιαστικά ενεργητική συμμετοχή όσο γίνεται περισσότερων μαθητών/τριών στη διαδικασία προετοιμασίας για την εκδήλωση της 17ης Νοέμβρη και για την αντιμετώπιση των επετειακών εκδηλώσεων ως ευκαιρία για δραστηριότητες ανακαλυπτικής μάθησης και παραγωγής λόγου σε αυθεντικές συνθήκες επικοινωνίας. Πηγάζει από μια άρνηση να αντιμετωπίζονται οι επετειακές σχολικές εκδηλώσεις ως αγγαρείες προς διεκπεραίωση, ως αναγκαστικές τυπικές συνενυρέσεις, που ξεχνιούνται αμέσως μετά το χειροκρότημα.



Εν ολίγοις το σενάριο προτείνει την ανάληψη μιας εκδήλωσης (που να εστιάζει όχι μόνο στα γεγονότα του Πολυτεχνείου αλλά συνολικά στην επταετία) από ένα ολόκληρο τμήμα. Αρχικά το τμήμα παρακολουθεί και σχολιάζει σε ολομέλεια κάποια ντοκιμαντέρ για τη δικτατορία. Στη συνέχεια χωρισμένο σε ομάδες μελετά σχετικό υλικό, για να προετοιμάσει κείμενα και ψηφιακές παρουσιάσεις για κάποιες θεματικές ενότητες. Οι παρουσιάσεις αυτές θα συναποτελέσουν την εκδήλωση για την επέτειο του Πολυτεχνείου.

## Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

### *Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο*

Το σενάριο δομείται στη βάση της επίλυσης ενός αυθεντικού προβλήματος, της προετοιμασίας της εκδήλωσης για τη 17η Νοέμβρη. Ουσιαστικά το τμήμα αναλαμβάνει ένα project που έχει πραγματικό νόημα στο πλαίσιο της σχολικής ζωής: να δια φωτίσει τα υπόλοιπα τμήματα για το πώς καταλύθηκε η δημοκρατία, για τις συνθήκες που επικρατούσαν στην καθημερινή ζωή, τις μορφές αντίστασης, τις διώξεις, τα βασανιστήρια και τις φοιτητικές εξεγέρσεις (εμπλαισιωμένη μάθηση: Lave & Wenger 1991). Πρόκειται για μια δραστηριότητα που διασφαλίζει τον ενεργό ρόλο των μαθητών/τριών (ενώ ο/η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει ρόλο εμπνευστή, καθοδηγητή και συντονιστή) και καλλιεργεί την κριτική τους σκέψη. Εφαρμόζεται η ανακαλυπτική και η συνεργατική μάθηση καθώς και η συνεργατική γραφή (Putman 1998). Παράλληλα, χάρη στην αξιοποίηση μιας διαδικτυακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας wiki, ενισχύεται η δημιουργία κοινότητας μάθησης με την επέκταση της συνεργασίας των μαθητών/τριών αφενός μεταξύ τους, αφετέρου με τον/την εκπαιδευτικό και εκτός των ωρών λειτουργίας του σχολείου. Τέλος, υιοθετείται η λογική του κινήματος των πολυγραμμatisμών: οι μαθητές/τριες αξιοποιούν τις ΤΠΕ ως μέσα πρακτικής γραμματισμού, τόσο ως περιβάλλοντα έρευνας και γραφής όσο και ως μέσα παρουσίασης των νέων γνώσεων, των σχολίων και των συμπερασμάτων



τους. Το σενάριο επιδιώκει να συνδυάσει τις γνώσεις για τον κόσμο με αυτές για τη γλώσσα και τους γραμματισμούς, προτείνοντας κατάλληλες διδακτικές πρακτικές (Κουτσογιάννης κ.ά. 2011).

#### Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Οι επέτειοι που σχεδιάζονται και προετοιμάζονται από τους/τις εκπαιδευτικούς και απλώς παρουσιάζονται από τους/τις μαθητές/τριες θέτουν τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στην εκδήλωση σε μια παθητική σχέση με το γεγονός. Συχνά «μαθαίνουν» μόνο το κομμάτι που τους έχει ανατεθεί να απαγγείλουν (ή να τραγουδήσουν) και μάλιστα επιφανειακά, καθώς δεν το συνδέουν με το σύνολο των δεδομένων. Όσο δε για τους/τις μαθητές/τριες που παρακολουθούν, αφενός επειδή στη συντριπτική τους πλειοψηφία δεν έχουν βρεθεί ποτέ σε άλλη θέση παρά σε αυτή του θεατή, αφετέρου επειδή αντιλαμβάνονται ή τουλάχιστον διαισθάνονται τον διεκπεραιωτικό χαρακτήρα της όλης υπόθεσης, αδιαφορούν για όσα διαδραματίζονται κατά τη διάρκεια των σχολικών εκδηλώσεων. Η προσωπική μου εμπειρία με έχει πείσει ότι αυτή η σχολική κουλτούρα μπορεί να αλλάξει σταδιακά, αν οι επετειακές εκδηλώσεις εμπλέκουν ενεργά τους/τις μαθητές/τριες και μάλιστα έναν μεγάλο αριθμό τους, διαφορετικό κάθε φορά, αν είναι φανερό για όσους/ες παραμείνουν στον ρόλο του θεατή ότι η εκδήλωση είναι προϊόν της προσπάθειας και του κόπου των συμμαθητών/τριών τους και αν πεισθούν ότι δεν είναι όλες οι «γιορτές» επαναλήψεις των προηγούμενων, αλλά έχουν διαφορετικά θέματα, διαφορετική εστίαση.

Ταυτοχρόνως, θεωρώ ότι οι εκδηλώσεις αυτές, ακριβώς επειδή αποτελούν μια άτυπη πρακτική γραμματισμού, αποτελούν μια ευκαιρία για ελεύθερη εφαρμογή των αρχών της διερευνητικής και δημιουργικής μάθησης, χωρίς την πίεση της διδακτέας ύλης και των προτεραιοτήτων για τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του προγράμματος σπουδών, και κυρίως μια ευκαιρία για να επιδιωχθούν οι γενικότεροι





σκοποί της εκπαίδευσης (κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, δημοκρατικό ήθος, οικουμενική συνείδηση...), που συχνά υποτιμούνται έναντι των ειδικών στόχων ανά γνωστικό αντικείμενο). Επιπλέον, οι εκδηλώσεις αυτές συνιστούν μια πρόκληση για τη σχολική κοινότητα, καθώς είναι δυνατόν να εμπλουτίσουν τη σχολική ζωή και να δώσουν βήμα σε παιδιά που ίσως δε δείχνουν το ανάλογο ενδιαφέρον για τις τυπικές διαδικασίες μάθησης.

Τέλος, κυρίως οι ενεργά εμπλεκόμενοι/ες μαθητές/τριες, αλλά και οι θεατές σε έναν κάποιο βαθμό, μπορούν να διευρύνουν πραγματικά τις γνώσεις τους, να μάθουν για γεγονότα που δεν προλαβαίνουν ποτέ να μάθουν στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας, να δουν τις βεβαιότητές τους για κάποια θέματα να κλονίζονται ή τις αμφιβολίες τους να διαλύονται. Σε μια εποχή όπου οι αξίες της δημοκρατίας βρίσκονται σε δοκιμασία, οι εκδηλώσεις αυτές έχει σημασία να αποκτήσουν πραγματικό νόημα για τους/τις μαθητές/τριες, καθώς παρέχουν την ευκαιρία για απόκτηση γνώσεων που μπορούν να υποστηρίξουν μια δημοκρατική, αντιφασιστική στάση ζωής και τον συνειδητό σεβασμό της οικουμενικής διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου (ΟΗΕ 1948).

### ***Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής***

Σε αυτή την κατηγορία γνώσεων αποτυπώνεται έντονα η διαθεματικότητα του σεναρίου (Ματσαγγούρας 2004). Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- να γνωρίσουν τις συνθήκες υπό τις οποίες επιβλήθηκε η δικτατορία της 21ης Απριλίου,
- να γνωρίσουν τι σήμαινε για την καθημερινότητα των πολιτών η κατάλυση της δημοκρατίας (λογοκρισία, παρακολουθήσεις, χαφιεδισμός, απολύσεις, ευνοιοκρατία των ημετέρων),
- να γνωρίσουν τις μορφές αντίστασης που επέλεξαν όσοι/ες δε θέλησαν να συμβιβαστούν με την κατάργηση των πολιτικών ελευθεριών και των



ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον τρόπο που απαντούσε το καθεστώς σε αυτές τις δράσεις (διώξεις, βασανιστήρια, εξορία),

- να γνωρίσουν τις αιτίες των φοιτητικών εξεγέρσεων στη Νομική και στο Πολυτεχνείο,
- να προβληματιστούν πάνω στην αξία της δημοκρατίας και στην ανάγκη υπεράσπισής της,
- να αντιληφθούν τον ρόλο των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων στην ιστορία,
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη.

### ***Γνώσεις για τη γλώσσα***

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- να αντιληφθούν τη δομή πολυτροπικών κειμένων όπως τα ιστορικά ντοκιμαντέρ ή οι τηλεοπτικές εκπομπές με ιστορικό περιεχόμενο,
- να μελετήσουν τη λειτουργία του λόγου σε σχέση με την εικόνα,
- να αντιληφθούν τις ιδιαιτερότητες του κειμένου παρουσίασης και τους κανόνες που πρέπει να το διέπουν, ώστε να εξυπηρετεί τους στόχους του.

### ***Γραμματισμοί***

#### Γλωσσικός-κλασικός γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- να ασκηθούν στην κατανόηση του προφορικού λόγου παρακολουθώντας προφορικές μαρτυρίες,
- να ασκηθούν στον εντοπισμό των βασικών πληροφοριών που παρέχουν τα πολυτροπικά αυτά κείμενα,
- να ασκηθούν στην παραγωγή λόγου για αυθεντική περίπτωση επικοινωνίας, συντάσσοντας κείμενα γραπτά (σημειώσεις καταγραφής των πληροφοριών) και συντάσσοντας και παρουσιάζοντας κείμενα υβριδικά (ψηφιακές





παρουσιάσεις που υποστηρίζονται από προφορικό λόγο, δηλαδή κείμενα που είναι γραπτά και προφορικά ταυτοχρόνως),

- να ασκηθούν στην πύκνωση του νοήματος, συντάσσοντας περιληπτικά κείμενα, για να παρουσιάσουν τα βασικά στοιχεία των θεματικών ενοτήτων που μελέτησαν.

### Νέοι Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- να εργαστούν συνεργατικά, για να αντλήσουν πληροφορίες από το διαδίκτυο,
- να ανταλλάξουν πληροφορίες και ιδέες, επικοινωνώντας μέσα από την εκπαιδευτική πλατφόρμα wiki,
- να αξιοποιήσουν κατά τη συνεργατική γραφή (σε αρχείο επεξεργαστή κειμένου και ψηφιακής παρουσίασης) τις απεριόριστες δυνατότητες αλλαγών-βελτίωσης που έχει το «ρευστό» ψηφιακό κείμενο,
- να ασκηθούν στη δημιουργία μιας ψηφιακής παρουσίασης, ακολουθώντας ορισμένους βασικούς κανόνες για τα πολυτροπικά κείμενα παρουσίασης,
- να ασκηθούν στην προφορική υποστήριξη μιας προβολής παρουσίασης.

### Κριτικός Γραμματισμός

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- να ασκηθούν στην κριτική προσέγγιση των προφορικών μαρτυριών,
- να διακρίνουν το «ουδέτερο» ύφος που οφείλει να διατηρεί η αφήγηση των ιστορικών γεγονότων από το υποκειμενικό ύφος της προσωπικής μαρτυρίας και του σχολίου που εκφράζει μια εκτίμηση του ιστορικού,
- να ασκηθούν στην ανάλυση και στη σύνθεση των δεδομένων,
- να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη και να εξοικειωθούν με τη διατύπωση αιτιολογημένων συμπερασμάτων και απόψεων.



### *Διδακτικές πρακτικές*

Ο/Η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει ρόλο συντονιστικό και συμβουλευτικό. Προσφέρει τη βοήθειά του/της ως ο έμπειρος ενήλικας όποτε χρειάζεται, αλλά προσπαθώντας πάντα να μη δίνει έτοιμες λύσεις, απλώς να καθοδηγεί τους/τις μαθητές/τριες στην αναζήτησή τους. Για λόγους εξοικονόμησης χρόνου προτείνει ένα υλικό προς μελέτη αλλά ενθαρρύνει πρωτοβουλίες των μαθητών/τριών για τον εμπλουτισμό του. Βρίσκεται σε επαγρύπνηση, ώστε να προληφθούν προβλήματα συνεργασίας εντός των ομάδων.

### **Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ**

#### *Αφετηρία*

Αφετηρία είναι η άποψη ότι η εκδήλωση του Πολυτεχνείου μπορεί να αναπληρώσει ένα βασικό κενό στην ελλιπή ιστορική εκπαίδευση που κατά κανόνα προσφέρει το σχολείο στο πλαίσιο του γνωστικού αντικείμενου της Ιστορίας εξαιτίας της αχανούς διδακτέας ύλης: μπορεί να ενημερώσει όσους/ες συμμετέχουν στην προετοιμασία της και, ει δυνατόν, και τους θεατές της για το τι συνέβη κατά τη διάρκεια της επτάχρονης δικτατορίας και να τους δια φωτίσει για το τι γενικά σημαίνουν τα ολοκληρωτικά καθεστάτα. Παράλληλα το σενάριο απορρέει από την άποψη ότι οι ιστορικές επέτειοι είναι ευκαιρίες για μια ουσιαστική εκπαιδευτική διαδικασία και είναι κρίμα να μην αξιοποιούνται, για να ενεργοποιήσουν τους/τις μαθητές/τριες, ώστε να αναλάβουν έναν άλλο ρόλο, πιο ενεργητικό, συμμετοχικό και υπεύθυνο.

#### *Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο*

- 1) Ως προς το περιεχόμενο: Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, κάθε σχολική μονάδα έχει την υποχρέωση να διοργανώνει εκδηλώσεις για τις ιστορικές επετείους.
- 2) Ως προς τη διαδικασία: Το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011) υπογραμμίζει την ανάγκη για ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στη μαθησιακή διαδικασία και την ανάγκη για λειτουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ. Επίσης προτείνει



εμφατικά την αξιοποίηση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου καθώς και των μεθόδων project και επίλυσης προβλήματος.

### **Αξιοποίηση των ΤΠΕ**

Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται:

- ως πηγή άντλησης πληροφοριών (διαδίκτυο),
- ως εργαλεία παραγωγής γραπτού λόγου (επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό ψηφιακής παρουσίασης), τα οποία διευκολύνουν ιδιαίτερα αφενός την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, αφετέρου τη συνεργατική γραφή, χάρη στη διαρκή ρευστότητα των παραγόμενων κειμένων,
- ως περιβάλλον εργασίας (wiki), το οποίο δίνει τη δυνατότητα συνέχισης της συνεργασίας των μαθητών/τριών και εκτός των χωροχρονικών ορίων της λειτουργίας του σχολείου.

### **Κείμενα**

- [«Το χρονικό της Δικτατορίας»](#), Ντοκιμαντέρ του Παντελή Βούλγαρη.
- Από την εκπομπή «Η μηχανή του χρόνου» τα παρακάτω:
  - α) [Ο φασισμός της επταετίας](#).
  - β) [Η λογοκρισία στα χρόνια της χούντας](#).
  - γ) [Δημήτρης Ιωαννίδης: ο «αόρατος» δικτάτορας](#).
  - δ) [Η ταράτσα της οδού Μπουμπουλίνας: δίκη βασανιστών](#).
  - ε) [Η ταράτσα της οδού Μουμπουλίνας: τα βασανιστήρια](#).
  - στ) [Η ταράτσα της οδού Μπουμπουλίνας: Κοροβέσης](#).
- Εκπομπή [«Έρευνα»](#)
- «Η Ελλάδα στον γύψο», ντοκιμαντέρ του «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα»: [Μέρος 1ο](#), [Μέρος 2ο](#), [Μέρος 3ο](#), [Μέρος 4ο](#), [Μέρος 5ο](#).
- «Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών», ντοκιμαντέρ του «Ρεπορτάζ χωρίς Σύνορα»: [Μέρος 1ο](#), [Μέρος 2ο](#), [Μέρος 3ο](#), [Μέρος 4ο](#), [Μέρος 5ο](#), [Μέρος 6ο](#).



- «Η κατάρρευση της χούντας», ντοκιμαντέρ από το «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα»: [Μέρος 1ο](#), [Μέρος 2ο](#), [Μέρος 3ο](#), [Μέρος 4ο](#), [Μέρος 5ο](#), [Μέρος 6ο](#).
- «Συνωμοσία των συνταγματαρχών» ένα ντοκιμαντέρ της εκπομπής «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα»: [Μέρος 1ο](#), [Μέρος 2ο](#), [Μέρος 3ο](#), [Μέρος 4](#), [Μέρος 5ο](#).
- [Για την εκπαίδευση των βασανιστών της χούντας](#) (αποσπάσματα δραματοποιημένου ντοκιμαντέρ).
- «Γυάρος, Τόπων Μνήμες», ντοκιμαντέρ του Ν. Παπαθανασίου σε παραγωγή της ΕΡΤ: [Μέρος 1](#), [Μέρος 2](#) και [Μέρος 3](#).

Να σημειωθεί ότι προτείνονται διευθύνσεις του youtube, καθώς, κατά τη σύνταξη του σεναρίου τουλάχιστον, δεν ήταν προσβάσιμο το υλικό από το αρχείο της πρώην ΕΡΤ.

### *Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις*

#### **1η διδακτική ώρα: Αφόρμηση**

Ο/Η εκπαιδευτικός έχει φροντίσει από το διάλειμμα να συνδέσει ηχεία και βιντεοπροβολέα (ή διαδραστικό πίνακα) στον υπολογιστή και υποδεχόμενος/η το τμήμα το ενημερώνει ότι πρόκειται να παρακολουθήσουν ένα ντοκιμαντέρ για τον φασισμό στην καθημερινότητα κατά την επτάχρονη δικτατορία και παρακαλεί να κρατήσουν σημειώσεις για καθετί από όσα ακούσουν και δουν το οποίο θα αξιολογήσουν ως σημαντικό. Βασικό ζητούμενο είναι να εντοπίσουν ποια διακριτά θέματα θίγει το ντοκιμαντέρ.

Στη συνέχεια προβάλλεται το ντοκιμαντέρ από την εκπομπή «[Η μηχανή του χρόνου](#)». (Επιλέγεται το συγκεκριμένο μεταξύ πολλών άλλων, καθώς θίγει ποικίλες πλευρές του καθημερινού φασισμού της επταετίας σε σύντομο χρόνο.) Ο/Η εκπαιδευτικός φροντίζει να το διακόψει σε ένα σημείο όπου να έχει μεν ολοκληρωθεί μια ενότητα, να αφήνει δε χρόνο για συζήτηση (το αργότερο στο 33:47 λεπτό). Στη συνέχεια ρωτά τους/τις μαθητές/τριες αν μαντεύουν τι είδους project έχει την πρόθεση να τους προτείνει έχοντας προβάλει το συγκεκριμένο ντοκιμαντέρ. Αν κανείς δεν προβλέψει ότι η πρόταση είναι να εργαστεί το τμήμα για την προετοιμασία



της εκδήλωσης της 17ης Νοέμβρη, το αποκαλύπτει ο/η εκπαιδευτικός. Εξηγεί ότι πρόκειται να μελετήσουν την επταετία και όχι μόνο τις μέρες της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, συνεπώς θα τους δοθεί η ευκαιρία να ανακαλύψουν πράγματα που αγνοούσαν, θα γίνουν μικροί/ές ερευνητές/τριες. Θα διερευνήσουν το υλικό που θα τους προταθεί (ή και άλλο που θα εντοπίσουν οι ίδιοι/ες), με στόχο να επιλέξουν τις σημαντικές ιστορικές πληροφορίες. Αυτές θα τις συνθέσουν σε ένα κείμενο αφήγησης, το οποίο στη συνέχεια θα συμπυκνώσουν σε μια ψηφιακή παρουσίαση. Συμπληρώνει ότι χρειάζεται υπευθυνότητα και συστηματική δουλειά, για να έρθει σε πέρας η αποστολή τους έγκαιρα. Καταλήγει να ρωτήσει αν είναι το τμήμα διατεθειμένο να εμπλακεί με το project. Καθώς το τμήμα έχει παρακολουθήσει το ντοκιμαντέρ και έχει ακούσει μια ελκυστική διαδικασία, αναμένεται μια θετική απάντηση, τουλάχιστον από την πλειοψηφία των μελών του.

Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι το project θα στηριχθεί τόσο στη δουλειά των ομάδων εντός σχολικού χώρου, όσο και στη συνεργασία τους εκτός σχολείου μέσω του wiki του τμήματος (αν δεν έχει το τμήμα τέτοια εκπαιδευτική πλατφόρμα, τότε είναι χρήσιμο να δημιουργηθεί μια για το συγκεκριμένο project). Σε αυτή την προκαταρκτική φάση και μέχρι την επόμενη συνάντηση του τμήματος με τον/την εκπαιδευτικό οι μαθητές/τριες καλούνται να συμβουλευτούν τις σημειώσεις τους από το ντοκιμαντέρ και να καταγράψουν ποιες θεματικές ενότητες εμπεριέχονται σε αυτό.

## **2η διδακτική ώρα: θεματικές ενότητες, χωρισμός σε ομάδες**

Ο/Η εκπαιδευτικός, αφού υποδεχθεί τους/τις μαθητές/τριες στην αίθουσα διδασκαλίας, τους ζητά να αναφέρουν τις θεματικές ενότητες που διέκριναν παρακολουθώντας το ντοκιμαντέρ της «Μηχανής του Χρόνου». Ο/Η εκπαιδευτικός καταγράφει τις ενότητες στον πίνακα, αναδιατυπώνοντας μόνο όταν κρίνει ότι αυτό είναι αναγκαίο.



Στη συνέχεια εξηγεί ότι θα παρακολουθήσουν και αυτή τη φορά κάποια αποσπάσματα από ντοκιμαντέρ και παρακαλεί να κρατήσουν σημειώσεις και να προσέξουν ποιες επιπλέον θεματικές ενότητες θα προκύψουν. Προβάλλονται κάποια αποσπάσματα εκπομπών που αφορούν στη λογοκρισία (από ένα σχετικό αφιέρωμα της «[Μηχανής του Χρόνου](#)») και στις συλλήψεις και τα βασανιστήρια στην Ασφάλεια (από την εκπομπή «[Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα](#)» και από τη «[Μηχανή του χρόνου](#)»). Ο/Η εκπαιδευτικός φροντίζει να σταματήσει την προβολή έγκαιρα, ώστε να υπάρχει χρόνος για τα εξής βήματα: α) να συμπληρωθεί στον πίνακα η λίστα των θεματικών εννοιών, β) να δηλώσουν οι μαθητές/τριες τη θεματική ενότητα με την οποία θέλουν να ασχοληθούν, ώστε να χωρισθούν σε ομάδες, γ) να τους δοθούν οδηγίες για την προετοιμασία της επόμενης συνάντησης.

Αναμένεται να προκύψουν επτά θεματικές ενότητες και οι αντίστοιχες ομάδες: 1) τα μέτρα που πήραν οι στρατιωτικοί μόλις πήραν την εξουσία, 2) παρακολουθήσεις-χαφιέδες, 3) λογοκρισία, 4) απολύσεις δημοκρατικών υπαλλήλων, 5) ευνοιοκρατία-νόμοι κατά το συμφέρον, 6) συλλήψεις-εξορίες, 7) βασανιστήρια.

Επειδή δεν είναι δυνατόν να παρακολουθήσει το τμήμα σε ολομέλεια όλα τα ντοκιμαντέρ που είναι προσβάσιμα στο διαδίκτυο σχετικά με τη χούντα, ο/η εκπαιδευτικός παρακαλεί τα μέλη των ομάδων να χωρίσουν μεταξύ τους τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που έχουν ήδη αναρτηθεί σε ειδική σελίδα στο wiki του τμήματος (βλέπε [φύλλο εργασίας 1](#)) και να παρακολουθήσουν τα αντίστοιχα βίντεο κρατώντας σημειώσεις για όσες πληροφορίες αναφέρονται στο θέμα που έχουν αναλάβει. Επίσης θα επιλέξουν ένα απόσπασμα από τις μαρτυρίες που αφορούν το θέμα τους διάρκειας ενός λεπτού, το οποίο θα προβληθεί σε κάποιο σημείο της ψηφιακής παρουσιάσής τους. Στην επόμενη συνάντηση, που θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο πληροφορικής, δε θα πρέπει να ξεχάσουν να φέρουν το υλικό που θα έχουν συγκεντρώσει.





Ας σημειωθεί ότι μικρό μέρος όσων θα δουν και θα ακούσουν θα αφορούν τη θεματική κάθε διαφορετικής ομάδας. Στόχος είναι αφενός να αποκτήσουν μια γενική ιδέα παρακολουθώντας ένα εκτενές και ποικίλο θεματικό υλικό, αφετέρου να έρθουν σε επαφή με τη λογική της δουλειάς του ιστορικού, που πρέπει να διατρέξει έναν μεγάλο όγκο πηγών, για να βρει κάποια στοιχεία που να αφορούν το θέμα του.

### **Α΄ φάση της κυρίως εργασίας: ανταλλαγή υλικού & παραγωγή κειμένων (2 ώρες)**

Ο/Η εκπαιδευτικός υποδέχεται το τμήμα στο εργαστήριο πληροφορικής, όπου οι ομάδες των μαθητών/τριών εγκαθίστανται σε σταθμούς εργασίας. Εκεί κάθε μέλος θα παρουσιάσει τις σημειώσεις που έχει κρατήσει παρακολουθώντας τις εκπομπές που ανέλαβε. Μετά θα ξεκινήσει η συνεργασία για τη σύνταξη ενός κειμένου που θα οργανώνει αυτές τις πληροφορίες σε μια λογική σειρά και θα τις πυκνώνει σε ένα κείμενο μεταξύ 250 και 350 λέξεων (βλέπε [φύλλο εργασίας 2](#)).

Ο/Η εκπαιδευτικός μετακινείται από ομάδα σε ομάδα, για να δώσει διευκρινίσεις σε απορίες που προκύπτουν στην επεξεργασία του υλικού, να τις βοηθήσει να εστιάσουν σωστά στη θεματική τους και να μην υπάρχουν αλληλοεπικαλύψεις, να τις παροτρύνει σε συγκεντρωμένη και αποδοτική δουλειά, να συμβάλει στο ξεπέραςμα τυχόν προβλημάτων που ανακύπτουν στη συνεργασία τους.

Πριν τη λήξη της 2ης ώρας, ο/η εκπαιδευτικός παρακαλεί όσες ομάδες δεν πρόλαβαν να ολοκληρώσουν τα κείμενά τους να συνεργαστούν μέσω του wiki και όλες να τα έχουν ολοκληρώσει πριν την επόμενη συνάντηση. Εντωμεταξύ ο/η εκπαιδευτικός φροντίζει να δίνει ανατροφοδότηση για τα κείμενα που δηλώνονται στην πλατφόρμα ως τελικά, χρωματίζοντας με διαφορετικά χρώματα ό,τι πρέπει να αφαιρεθεί και ό,τι πρέπει να προστεθεί. Επίσης δίνει στα σχόλια μια γενική εκτίμηση για τη δουλειά κάθε ομάδας και επεξηγεί, αν χρειάζεται, κάποιες από τις διορθώσεις. Σύμφωνα με τις οδηγίες που δίνει στη σχετική σελίδα, όλα τα μέλη κάθε ομάδας



πρέπει να μελετήσουν τις παρατηρήσεις-διορθώσεις και να δηλώσουν στα σχόλια ότι το έχουν κάνει. Εφόσον όλα τα μέλη έχουν δηλώσει ότι τις μελέτησαν, ο/η τελευταίος/α που το δηλώνει οφείλει και να τις πραγματοποιήσει, αφαιρώντας ό,τι πρέπει να αφαιρεθεί και αποχρωματίζοντας ό,τι πρέπει να προστεθεί.

### **Β' φάση της κυρίως εργασίας: Δημιουργία της ψηφιακής παρουσίασης (2 ώρες)**

Ο/Η εκπαιδευτικός υποδέχεται το τμήμα στο εργαστήριο πληροφορικής, εξηγώντας ότι σε αυτή τη φάση πρέπει να δημιουργήσουν τις ψηφιακές παρουσιάσεις που θα συμπεκνώνουν και θα εικονογραφούν τα κείμενά τους. Αλλά προηγουμένως καλεί το τμήμα να ανακαλέσει στη μνήμη του τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται όσον αφορά τη δημιουργία ενός αρχείου ψηφιακής παρουσίασης. Ο/Η εκπαιδευτικός σημειώνει στον πίνακα τους κανόνες που θυμούνται οι μαθητές/τριες και με τη μαιευτική μέθοδο βοηθά να θυμηθούν και όσους έχουν ξεχάσει. (Αν το τμήμα δεν έχει ποτέ στο παρελθόν ασχοληθεί με τους κανόνες αυτούς, ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να αφιερώσει κάποιο χρόνο για να συζητηθούν. Προβάλλοντας παραδείγματα διαφανειών μη λειτουργικών για το συγκεκριμένο κειμενικό είδος, ο/η εκπαιδευτικός οδηγεί το τμήμα να καταλήξει στους κανόνες που πρέπει να ακολουθούν στην περίπτωση της ψηφιακής παρουσίασης: γράμματα σε ευανάγνωστο μέγεθος, άρα σύντομα κείμενα, βασισμένα κυρίως σε ουσιαστικά, χωρίς πλήρεις προτάσεις, αξιοποίηση με φειδώ των χρωμάτων και των εφέ, διατήρηση μιας ομοιομορφίας στη σχεδίαση.)

Στη συνέχεια οι ομάδες, αξιοποιώντας το [φύλλο εργασίας 3](#), αρχίζουν να μετατρέπουν το κείμενο της θεματικής τους ενότητας σε power point, προσπαθώντας να εφαρμόσουν τους κανόνες που συζητήθηκαν. Ο/Η εκπαιδευτικός μετακινείται από ομάδα σε ομάδα, παρέχοντας τη συνδρομή του/της, όποτε του ζητείται ή όποτε εκείνος/η κρίνει σκόπιμο. Αφού ολοκληρωθεί το κείμενο του power point, οι ομάδες



θα ασχοληθούν με την εικονογράφησή του, αναζητώντας φωτογραφίες στο διαδίκτυο ή κάνοντας screenshots των ντοκιμαντέρ που μελέτησαν. Αν κάποιες ομάδες δεν ολοκληρώσουν την παρουσίασή τους σε αυτό το δίκτυο, θα πρέπει να συνεργαστούν διαδικτυακά, για να το ετοιμάσουν και να το αναρτήσουν στο wiki. Ο/η εκπαιδευτικός θα δώσει ανατροφοδότηση για τις αναρτημένες παρουσιάσεις, αξιοποιώντας διαφορετικά χρώματα γραμματοσειρών για ό,τι προτείνει να αφαιρεθεί και για ό,τι προτείνει να προστεθεί (τα διορθωμένα αρχεία τα ανεβάζει ξανά στην πλατφόρμα με παραλλαγή στο όνομά τους). Με το εργαλείο «δημιουργία σχολίου» επεξηγεί όσες από τις διορθώσεις δεν είναι απολύτως προφανές για ποιο λόγο τις προτείνει. Οι μαθητές/τριες οφείλουν να μελετήσουν τις διορθώσεις και να δηλώσουν στα σχόλια του wiki ότι το έκαναν.

### **Γ' φάση της κυρίως εργασίας: Οι «τελευταίες πινελιές» (1 ώρα)**

Ο/Η εκπαιδευτικός έχει ήδη ανοίξει στους υπολογιστές τη σελίδα του wiki, ώστε να αναζητήσει κάθε ομάδα τα αρχεία επεξεργαστή κειμένου και ψηφιακής παρουσίασης που έχει αναρτήσει. Καλεί τις ομάδες να ακολουθήσουν τις οδηγίες του [φύλλου εργασίας 4](#), σύμφωνα με τις οποίες πρέπει:

- α) να ξαναδούν τα αποσπάσματα των μαρτυριών που είχε επιλέξει κάθε μέλος και να καταλήξουν ποιο είναι το πιο κατάλληλο (πιο αντιπροσωπευτικό),
- β) να επιλέξουν σε ποιο σημείο θα ακουσθεί το σύντομο αυτό απόσπασμα,
- γ) να αποφασίσουν ποιο μέλος της ομάδας θα αναλάβει την αλλαγή διαφανειών και να σημειώσουν σε ποιο σημείο του κειμένου τους θα πρέπει κάθε φορά να αλλάζει διαφάνεια,
- δ) να επιλέξουν ποιος/α από την υπόλοιπη ομάδα θα παρουσιάσει ποιο τμήμα του κειμένου τους (ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει και όσους/ες μαθητές/τριες δεν επιθυμούν να εκτεθούν στο κοινό να αναλάβουν ένα μέρος της παρουσίασης).



### **Δ' φάση της κυρίως εργασίας: Παρουσιάσεις των ομάδων**

Σε επόμενο δίωρο παρουσιάζονται οι εργασίες των ομάδων υποστηριζόμενες από την ψηφιακή παρουσίασή τους. Κάθε μέλος της ομάδας εκτελεί ό,τι έχει συμφωνηθεί και έτσι αυτή η διαδικασία θα λειτουργήσει και ως μια πρώτη πρόβα για την εκδήλωση. Μετά από κάθε παρουσίαση, οι υπόλοιπες ομάδες και η εκπαιδευτικός κάνουν προτάσεις βελτίωσης της προφορικής παρουσίασης (οπτική επαφή με το κοινό, σημεία στίξης...). Τέλος, κάποιος/α εθελοντής/ντρια μαθητής/τρια αναλαμβάνει να γράψει έναν επίλογο που θα κλείσει την εκδήλωση.

### **Τελικές πρόβες (2 ώρες)**

Κάποιος/α εθελοντής/όντρια από το τμήμα εξοικειωμένος/η με τις ΤΠΕ (ή ο/η εκπαιδευτικός, αν δεν υπάρχει κάποιο τέτοιο πρόσωπο) έχει ήδη συνενώσει τις επιμέρους παρουσιάσεις σε ένα ενιαίο αρχείο. Επίσης έχει με κάποιο πρόγραμμα μοντάζ απομονώσει τα αποσπάσματα των μαρτυριών που έχουν επιλεγεί για κάθε θεματική και τα έχει προσθέσει στις κατάλληλες διαφάνειες με υπερσυνδέσμους. (Σημείωση: Αν τα αποσπάσματα των μαρτυριών και η ψηφιακή παρουσίαση πρόκειται να αποθηκευτούν σε USB, πρέπει όλα τα αρχεία (βίντεο και ψηφιακή παρουσίαση) να βρίσκονται στον ίδιο φάκελο, μετά να μπου οι υπερσύνδεσμοι των βίντεο στις διαφάνειες της παρουσίασης και τέλος να μεταφερθεί ολόκληρος ο φάκελος στο USB. Διαφορετικά δε θα αναγνωρίζονται οι υπερσύνδεσμοι κατά την προβολή.)

Οι πρόβες θα γίνουν στην αίθουσα εκδηλώσεων σε κανονικές συνθήκες. Μετά την παρουσίαση κάθε ομάδας ο/η εκπαιδευτικός ή οι άλλες ομάδες μπορούν να προτείνουν κάποιες τελευταίες διορθώσεις, ώστε το τμήμα να είναι έτοιμο για την εκδήλωση.

Ο/Η εκπαιδευτικός θα αναλάβει μια σύντομη εισαγωγή που θα ενημερώσει το κοινό για το project που ανέλαβε το τμήμα και τον τρόπο που εργάστηκε.



(Προτείνεται πριν να αρχίσει η εκδήλωση και ενώ τα τμήματα τακτοποιούνται στην αίθουσα εκδηλώσεων να προβάλλεται ένα [φιλμάκι μικρού μήκους](#) που εικονογραφεί ένα ηχητικό ντοκουμέντο από την εξέγερση). Μετά την εισαγωγή του/της εκπαιδευτικού θα ξεκινήσουν οι παρουσιάσεις των ομάδων. Και η εκδήλωση θα κλείσει με ένα [βιντεάκι για την εξέγερση του Πολυτεχνείου](#). Αν το σχολείο διαθέτει χορωδία, θα μπορούσε να τραγουδήσει ζωντανά τα τραγούδια που ακούγονται σε αυτό το βιντεάκι, όπως και να τραγουδήσει και μεταξύ των θεματικών παρουσιάσεων τραγούδια που να σχετίζονται με το θέμα που μόλις έχει θιγεί (π.χ. μετά την ενότητα της λογοκρισίας μπορεί να ακουστεί το τραγούδι «Ρωτώ να μάθω την αλήθεια» της Ν. Βενετσάνου, μετά την ενότητα των βασανιστηρίων μπορεί να ακουστεί το «Το σφαγείο» του Μ. Θεοδωράκη κτλ.).



## ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

### ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

#### Η αποστολή μας

Θα μελετήσουμε την περίοδο της επταετίας 1967-74, δηλαδή τη δικτατορία της 21ης Απριλίου, για να προετοιμάσουμε την εκδήλωση για τη 17η Νοέμβρη. Σε πρώτη φάση θα συγκεντρώσουμε ιστορικές πληροφορίες.

#### Η διαδικασία

1. Θα χωριστούμε στις εξής θεματικές ενότητες:
  - α) τα μέτρα που πήραν οι στρατιωτικοί μόλις πήραν την εξουσία,
  - β) παρακολουθήσεις-χαφιέδες,
  - γ) λογοκρισία,
  - δ) απολύσεις δημοκρατικών υπαλλήλων,
  - ε) ευνοιοκρατία-νόμοι κατά το συμφέρον,
  - στ) συλλήψεις-εξορίες,
  - ζ) βασανιστήρια.
2. Θα μοιράσουμε μεταξύ μας τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που ακολουθούν και ίσως και άλλες που θα εντοπίσουμε εμείς. Καθένας/καθεμιά θα παρακολουθήσει στο σπίτι τα ντοκιμαντέρ και τις εκπομπές-αφιερώματα που έχει αναλάβει, κρατώντας σημειώσεις για όσες πληροφορίες αναφέρονται στο θέμα της ομάδας του/της. Θα εστιάσουμε κυρίως στις μαρτυρίες που περιλαμβάνονται στα φιλμ και λιγότερο στα σχόλια των δημοσιογράφων. Θα δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στις αντιφατικές μαρτυρίες (π.χ. θυμάτων και θυτών), για να συναγάγουμε τα συμπεράσματά μας.





Στην επόμενη συνάντηση, που θα πραγματοποιηθεί στο εργαστήριο πληροφορικής, δε θα πρέπει να ξεχάσουμε να φέρουμε τις σημειώσεις που θα έχουμε συγκεντρώσει.

3. Καθένας/καθεμία θα επιλέξει ένα απόσπασμα από τις μαρτυρίες που αφορούν το θέμα του/της που θα έχει διάρκεια ένα, το πολύ δύο λεπτά, το οποίο θεωρεί ότι είναι χαρακτηριστικό. Θα σημειώσει σε ποιο λεπτό και δευτερόλεπτο ξεκινά το απόσπασμα που προκρίνει και σε ποιο λεπτό και δευτερόλεπτο τελειώνει. Αργότερα η ομάδα θα επιλέξει μία από τις προτάσεις των μελών της, για προβληθεί σε κάποιο σημείο της παρουσίασής της.

#### Το υλικό μας

«Το χρονικό της Δικτατορίας», Ντοκιμαντέρ του Παντελή Βούλγαρη  
<http://www.youtube.com/watch?v=cjugs4UCeDg>

Εκπομπή η «Η μηχανή του χρόνου»

A) <http://www.youtube.com/watch?v=x01VB0-CI8s>

B) <http://www.youtube.com/watch?v=9MluXkathEk>

Γ) <http://www.youtube.com/watch?v=Boe-uUQ3ttM>

Δ) <http://www.youtube.com/watch?v=mnvOXHKNhHE>

E) <http://www.youtube.com/watch?v=6c0xfKIUiXc> ,  
<http://www.youtube.com/watch?v=6v-yN3MCAY0>

Εκπομπή «Έρευνα»

<http://www.youtube.com/watch?v=w7ziQVRfArA>

«Η Ελλάδα στον γύφο», ντοκιμαντέρ του «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα»

<http://www.youtube.com/watch?v=ixt2M4CydvA&list=PL40DE1E046D45CD28> (1)



<http://www.youtube.com/watch?v=fO1B5EpW4Us&list=PL40DE1E046D45CD28> (2)

[http://www.youtube.com/watch?v=B3PH2So0\\_AQ&list=PL40DE1E046D45CD28](http://www.youtube.com/watch?v=B3PH2So0_AQ&list=PL40DE1E046D45CD28) (3)

<http://www.youtube.com/watch?v=3sgkqYtb93g&list=PL40DE1E046D45CD28> (4)

[http://www.youtube.com/watch?v=cewEE\\_ypsDQ&list=PL40DE1E046D45CD28](http://www.youtube.com/watch?v=cewEE_ypsDQ&list=PL40DE1E046D45CD28) (5)

«Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών», ντοκιμαντέρ του «Ρεπορτάζ χωρίς Σύνορα»  
<http://www.youtube.com/watch?v=3HT3jshrz3Y&list=PL40DE1E046D45CD28> (1)

<http://www.youtube.com/watch?v=AzrVgTD5Hy4&list=PL40DE1E046D45CD28> (2)

[http://www.youtube.com/watch?v=I\\_VBCKBpsEQ&list=PL40DE1E046D45CD28](http://www.youtube.com/watch?v=I_VBCKBpsEQ&list=PL40DE1E046D45CD28) (3)

<http://www.youtube.com/watch?v=iXGta3jH6z0&list=PL40DE1E046D45CD28> (4)

<http://www.youtube.com/watch?v=9jX1HDnYDqg&list=PL40DE1E046D45CD28> (5)

<http://www.youtube.com/watch?v=AANQEOiSAhE&list=PL40DE1E046D45CD28> (6)

«Η κατάρρευση της χούντας», ντοκιμαντέρ από το «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα»  
<http://www.youtube.com/watch?v=DBYQiS93mm4&list=PL40DE1E046D45CD28>(1)

<http://www.youtube.com/watch?v=PEk3T1dA23Q&list=PL40DE1E046D45CD28> (2)



<http://www.youtube.com/watch?v=MON5yWhigK8&list=PL40DE1E046D45CD28> (3) <http://www.youtube.com/watch?v=LJmNU-xExpk&list=PL40DE1E046D45CD28> (4)

<http://www.youtube.com/watch?v=8BwxZDyb-rE&list=PL40DE1E046D45CD28> (5)

<http://www.youtube.com/watch?v=YOAD2HDvQ48&list=PL40DE1E046D45CD28> (6)

«Συνωμοσία των συνταγματαρχών» ένα ντοκιμαντέρ «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα».

<http://www.youtube.com/watch?v=TK72cLhZqMU&list=PL40DE1E046D45CD28> (1)

<http://www.youtube.com/watch?v=5G7wSTkFKW0&list=PL40DE1E046D45CD28> (2)

<http://www.youtube.com/watch?v=zuRZYWukucM&list=PL40DE1E046D45CD28> (3)

[http://www.youtube.com/watch?v=tFy\\_1IFipg&list=PL40DE1E046D45CD28](http://www.youtube.com/watch?v=tFy_1IFipg&list=PL40DE1E046D45CD28) (4)

<http://www.youtube.com/watch?v=LAsgLmx748g&list=PL40DE1E046D45CD28> (5)

Για την εκπαίδευση των βασανιστών της χούντας

<http://www.youtube.com/watch?v=9zkb7tiySFo> (αποσπάσματα

δραματοποιημένου ντοκιμαντέρ)

«Γυάρος, Τόπων Μνήμες»

Μέρος 1

[http://www.youtube.com/watch?v=egYqU9FU\\_D0&list=PL60A4F7C0EB12AA28](http://www.youtube.com/watch?v=egYqU9FU_D0&list=PL60A4F7C0EB12AA28)



Μέρος 2

<http://www.youtube.com/watch?v=8fm2N5TEVTM&list=PL60A4F7C0EB12AA28>

Μέρος 3

<http://www.youtube.com/watch?v=kU3ocnPgNnc>

## ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

### Η αποστολή μας

Θα συντάξουμε ένα κείμενο 250-350 λέξεων, που να ενημερώνει για το θέμα που έχουμε αναλάβει.

### Η διαδικασία

Παρουσιάζουμε στην ομάδα μας τις σημειώσεις που έχουμε κρατήσει παρακολουθώντας τα ντοκιμαντέρ που έχουμε αναλάβει και ακούμε προσεχτικά ό,τι έχουν να καταθέσουν τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μας.

Συζητάμε τη δομή του κειμένου μας.

Συντάσσουμε με τον επεξεργαστή κειμένου το κείμενο.

Φροντίζουμε το ύφος μας. Αν και το υλικό μας στηρίζεται σε προφορικές μαρτυρίες, δεν πρέπει η αφήγησή μας να έχει την υποκειμενική φόρτιση των μαρτυριών. Οφείλει να διατηρεί ένα όσο το δυνατόν ουδέτερο ύφος, το ύφος ενός ερευνητή.

## ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

### Η αποστολή μας

Θα δημιουργήσουμε μια ψηφιακή παρουσίαση, που



α) να συμπυκνώνει και να εικονογραφεί το κείμενο που συντάξαμε την προηγούμενη φορά και β) να ακολουθεί τους κανόνες που αφορούν το συγκεκριμένο κειμενικό είδος.

### **Η διαδικασία**

1. Θα υπογραμμίσουμε τις φράσεις-κλειδιά, τα σημαντικά σημεία του κειμένου μας.
2. Θα δημιουργήσουμε διαφάνειες όπου θα μεταφέρουμε αυτά τα σημαντικά σημεία με τις αναγκαίες αλλαγές στη διατύπωση (ελλειπτικές προτάσεις, βασισμένες στα ουσιαστικά, χωρίς ρήματα κτλ.), ώστε να τηρηθούν οι κανόνες που αρμόζουν σε μια ψηφιακή παρουσίαση.
3. Θα αναζητήσουμε εικονικό υλικό στο διαδίκτυο, για να εικονογραφήσουμε τις διαφάνειες. Αν δεν καταφέρουμε να βρούμε αυτό που ψάχνουμε, μπορούμε να κάνουμε print screen της οθόνης σε κάποιες από τις σκηνές των ντοκιμαντέρ που παρακολουθήσαμε.

## **ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4**

### **Η αποστολή μας**

Θα φροντίσουμε για τις τελευταίες λεπτομέρειες της παρουσίασής μας.

### **Η διαδικασία**

1. Κάθε μέλος της ομάδας θα παρουσιάσει την πρότασή του για το ποιο απόσπασμα μαρτυρίας θεωρεί ότι πρέπει να αξιοποιηθεί στην παρουσίαση της θεματικής της ομάδας. Η ομάδα θα συζητήσει και θα καταλήξει ποιο είναι πιο χαρακτηριστικό και σημαντικό.



2. Θα επιλεγεί το σημείο της παρουσίασης στο οποίο θα προβληθεί το απόσπασμα.
3. Θα σημειωθεί σε ποιο σημείο του κειμένου τους θα πρέπει κάθε φορά να αλλάζει η διαφάνεια.
4. Θα αποφασιστεί ποιο μέλος της ομάδας θα αναλάβει τον αλλαγή των διαφανειών της ψηφιακής παρουσίασης και ποιο τμήμα του κειμένου που συνοδεύει την ψηφιακή παρουσίαση θα αναλάβουν καθένα από τα υπόλοιπα μέλη.
5. Θα γίνει μια πρώτη πρόβα των παρουσιάσεων. Κάθε ομάδα θα λάβει υπόψη τις προτάσεις των υπολοίπων για βελτίωση της δουλειάς της.





## Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι μαθητές/τριες, αφού μελετήσουν την περίοδο της επταετίας, θα πάρουν συνεντεύξεις από ανθρώπους που έχουν ζήσει από κοντά το Πολυτεχνείο ή άλλες αντιστασιακές δράσεις και θα δημιουργήσουν ένα ντοκιμαντέρ μικρού μήκους (για την αξιοποίηση προφορικών πηγών, βλ. Parson 1996 & Long 1991). Δηλαδή θα διερευνήσουν αν μεταξύ συγγενών και οικογενειακών φίλων υπάρχουν πρόσωπα που συμμετείχαν σε αντιστασιακές δράσεις κατά της χούντας ή που έμεναν κοντά στο Πολυτεχνείο ή στη Νομική, οπότε έζησαν από κοντά τα γεγονότα της εξέγερσης ή που λόγω του επαγγέλματός τους βίωσαν έντονα την καταπίεση της δικτατορίας. Θα πρέπει να ρωτήσουν όσα πρόσωπα εντοπίσουν κατά πόσο είναι διατεθειμένα να παραχωρήσουν συνέντευξη μπροστά σε κάμερα. Στη συνέχεια θα ετοιμάσουν ένα ερωτηματολόγιο, θα κινηματογραφηθούν οι συνεντεύξεις και μετά από μοντάζ αυτών των συνεντεύξεων θα δημιουργηθεί το ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, το οποίο μπορεί να προβληθεί στην εκδήλωση του Πολυτεχνείου, αν ετοιμαστεί έγκαιρα, ή σε κάποια εκδήλωση της λήξης της σχολικής χρονιάς ή ακόμα και στην επέτειο της επόμενης σχολικής χρονιάς.

Έτσι, προστίθενται και νέοι στόχοι, οι μαθητές/τριες: α) να ασκηθούν στη σύνταξη ερωτηματολογίων που θα αποτελούν το κατευθυντήριο νήμα μιας συνέντευξης, β) να ασκηθούν στην επιλογή των σημαντικών αποσπασμάτων μιας κινηματογραφημένης συνέντευξης και στη λογική οργάνωσή τους, ώστε να δημιουργηθεί ένα ντοκιμαντέρ μικρού μήκους με αρχή, μέση, τέλος, γ) να επεξεργαστούν τις μαρτυρίες ως πρωτογενείς ιστορικές πηγές, διασταυρώνοντας και ελέγχοντας τις πληροφορίες που κατατίθενται, εξετάζοντας τα κίνητρα (συνειδητά ή



μη) όσων δέχονται να καταθέσουν τη μαρτυρία τους, γενικά ενεργοποιώντας την κριτική τους σκέψη (βλέπε Κατερίνα Τρίμη-Κύρου 2014).

## Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Αν το project θεωρηθεί κατά κύριο λόγο project Τοπικής Ιστορίας (που σύμφωνα με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών είναι αυτόνομο, μονόωρο μάθημα που διδάσκεται τα δύο πρώτα τρίμηνα), τότε είναι αναγκαίο να ξεκινήσει ήδη από την εκκίνηση των μαθημάτων, ώστε να έχει προλάβει να ολοκληρωθεί η διαδικασία μέχρι την επέτειο που Πολυτεχνείου. Προφανώς και κάποιες ώρες της Νεοελληνικής Γλώσσας ή και της Πληροφορικής (αν συμφωνήσει ο εκπαιδευτικός αυτού του γνωστικού αντικείμενου) θα συμπληρωθούν στις ώρες της Τοπικής Ιστορίας.

Αν το τμήμα δεν είναι εξοικειωμένο με τη συνεργατική γραφή (δια ζώσης και μέσω διαδικτύου), πιθανόν θα απαιτηθούν περισσότερες ώρες από 10.

## Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΔΕΠΠΣ. 2003. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο* (ΦΕΚ 303B/13-03-2003). Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>. [27/2/2014]

Λεοντσίνας Γ. & Μ. Ρεπούση. 2001. *Η Τοπική Ιστορία ως πεδίο σπουδής στο πλαίσιο της σχολικής παιδείας*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: [www.greeklanguage.gr/digitalshool](http://www.greeklanguage.gr/digitalshool)

Lave, J. & E. Wenger. 1991. *Situated learning. Legitimate peripheral participation*, Κέμπριτζ: Cambridge University Press.



Long, R.D. 1991. The personal dimension in doing oral history. Στο *The history teacher*, τόμος 24, σ. 307-309.

Ματσαγγούρας, Η. 2004. *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο*. ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php>

ΟΗΕ (Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών). 1948. *Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο:

[http://www.unric.org/el/index.php?option=com\\_content&view=article&id=18&Itemid=33](http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=33) [27/2/2014]

Parson M. L. 1996. Let's grab a granny off the street! The Problems of oral history and how they can be minimalised. Στο *Teaching History*, τόμος 84, σ. 30-33.

Putman, J. 1998. The process of cooperative learning. Στο J. Putman (ed.), *Cooperative learning and strategies for inclusion*. Βαλτιμόρη: Paul. H. Brookes Publishing, σελ. 17-47.

Τρίμη-Κύρου, Κ. 2014. *Ερευνητές με την κάμερα στο χέρι: Τα χρόνια της χούντας στην Αθήνα*, Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Γ΄ Γυμνασίου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.